

12. Про електроенергетику : Закон України від 16 жовтня 1997 року № 575/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 1. – Ст. 1.
13. Про затвердження Правил користування електричною енергією : постанова Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 31 липня 1996 р. № 28 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0417-96/page>.
14. Про альтернативні джерела енергії : Закон України від 20 лютого 2003 року № 555-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 24. – Ст. 155.
15. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку : Закон України від 8 лютого 1995 року № 39/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 12. – Ст. 81.
16. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України : 2-ге вид., переробл. і допов. / [Беляневич О.А., Вінник О.М., Щербина В.С. та ін.] ; за заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 720 с.
17. Маляренко В.А. Енергетичні установки. Загальний курс : навчальний посібник / В.А. Маляренко. – Харків : ХНАМГ, 2007. – 287 с., іл.

ОЛІЙНИК В. І.,
здобувач кафедри
адміністративного права і процесу
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 35.086:58

СУБ'ЄКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ РОСЛИННОГО СВІТУ УКРАЇНИ

У даній науковій статті здійснено аналіз повноважень та компетенції суб'єктів правового регулювання в галузі рослинного світу України. Особливу увагу зосереджено на повноваженнях Президента України, Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади в галузі рослинного світу України.

Ключові слова: *нормативно-правовий акт, конвенція, рослинний світ, ліси, об'єкти рослинного світу.*

В данной научной статье осуществлен анализ полномочий и компетенции субъектов правового регулирования в области растительного мира Украины. Особое внимание сосредоточено на полномочиях Президента Украины, Кабинета Министров Украины и центральных органов исполнительной власти в области растительного мира Украины.

Ключевые слова: *нормативно-правовой акт, конвенция, растительный мир, леса, объекты растительного мира.*

In this scientific article analyzes the powers and competence of the legal regulation of plant life in Ukraine. Particular attention is focused on the powers of the President of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine and the central bodies of executive power in Ukraine flora.

Key words: *legal act, convention, flora, forests, flora objects.*

Вступ. Постійні політичні перетворення та розвиток правової демократичної України обумовлює зростання ролі права, оскільки воно створює для цього необхідні умови: впорядкованість, визначеність, організованість та динамічність суспільних відносин. Це безпосередньо стосується і публічного управління, в якому практично втілюється єдність діяльності і структури апарату

управління. Відтак у повному обсязі необхідно використовувати можливості правових засобів, насамперед нормативного масиву, не лише для надійного функціонування системи управління, але й для цілеспрямованого зростання його ефективності.

Постановка проблеми. Метою статті є здійснення аналізу повноважень та компетенції суб'єктів правового регулювання галузі рослинного світу України.

Стан дослідження. Проблемам охорони та використання рослинного світу присвячено ряд наукових праць, зокрема С. О. Боголюбова, М. М. Бринчука, О. К. Голиченкова, Р. К. Гусева, Л. О. Заславської, А. Б. Іскоян, О. І. Красова, Г. М. Полянської, М. О. Сиродоева, Г. В. Чубукова, Ю. І. Шуплецової та інших. Щоправда, слід відмітити, що більшість із цих робіт торкалася вирішення правових проблем охорони та використання рослинного світу у взаємозв'язку питань лісового та земельного права.

Результати дослідження. Основним завданням публічного адміністрування в галузі рослинного світу є забезпечення ефективної охорони, раціонального використання та відтворення об'єктів рослинного світу. Публічне адміністрування в галузі рослинного світу здійснюється такими шляхами: формування та визначення основних напрямів державної політики в галузі рослинного світу; визначення законом повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в досліджуваній галузі; встановлення відповідно до закону порядку і правил у галузі охорони, використання та відтворення об'єктів рослинного світу; здійснення державного контролю за охороною, використанням та відтворенням рослинних ресурсів; забезпечення моніторингу об'єктів рослинного світу; ведення державного обліку і кадастру рослинного світу.

Публічне адміністрування в галузі рослинного світу здійснюють такі суб'єкти публічної адміністрації, як Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент України, Міністерство екології та природних ресурсів України, Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України, Державне агентство екологічних інвестицій України, Державна екологічна інспекція України, Рада міністрів Автономної республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування. Розглянемо повноваження зазначених органів у галузі рослинного світу більш детально.

Нормативно-правове регулювання відносин у галузі рослинного світу здійснюється **Верховною Радою України** шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів. Парламент безпосередньо не здійснює правове регулювання в галузі рослинного світу, а лише впливає на неї через реалізацію функцій держави в цілому, зокрема, згідно зі ст. 85 Конституції України, Верховна Рада України приймає закони (в тому числі з питань рослинного світу), затверджує Державний бюджет України та зміни до нього, визначає основні засади внутрішньої і зовнішньої політики, затверджує загальнодержавні програми соціального, екологічного й національно-культурного розвитку, затверджує перелік об'єктів, що не підлягають приватизації. Верховна Рада України має профільний Комітет із питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. До відання Комітету в галузі рослинного світу належать наступні функції: охорона, збереження, використання та відновлення (відтворення) природних ресурсів, у тому числі надр, лісів, водних ресурсів, атмосфери, тваринного та рослинного світу, природних ландшафтів; збереження та збалансоване використання природних ресурсів виключної (морської) економічної зони, континентального шельфу та освоєння космічного простору; державний моніторинг навколишнього природного середовища, частиною якого, відповідно до Закону України «Про рослинний світ», є моніторинг рослинного світу; адміністративно-господарські санкції за забруднення навколишнього природного середовища; створення, охорона і розвиток об'єктів природно-заповідного фонду України; екологічне страхування та екологічний аудит. Очолює даний комітет І. І. Сех. У складі даного Комітету створений і діє підкомітет із питань охорони і раціонального використання надр, тваринного та рослинного світу, охорони, раціонального використання та відтворення водних ресурсів, формування національної екологічної мережі, природних ландшафтів та об'єктів природно-заповідного фонду.

Наступним суб'єктом правового регулювання в галузі рослинного світу є Президент України. Виходячи з аналізу ст. 106 Конституції України, *Президент України* наділений цілим колом повноважень у галузі рослинного світу, які можна класифікувати за функціональним критерієм:

1) представницькі – представляє державу в міжнародних відносинах, здійснює керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави, веде переговори та укладає міжнародні договори України;

2) нормотворчі – видає обов'язкові до виконання укази й розпорядження у сфері тваринного світу (ч. 3 ст. 106);

3) контрольні – є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина;

4) кадрові – призначає за поданням Прем'єр-міністра України членів Кабінету Міністрів України, керівників інших центральних органів виконавчої влади, а також голів місцевих державних адміністрацій та припиняє їхні повноваження на цих посадах, а також призначає на посади та звільняє з посад за згодою Верховної Ради України голів центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом;

5) організаційно-розпорядчі – є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України; призначає на посади та звільняє з посад вище командування Збройних Сил України, інших військових формувань; здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави.

Третім суб'єктом правового регулювання в галузі рослинного світу є **Кабінет Міністрів України** – вищий орган виконавчої влади. Відповідно до п. 3, 4 ст. 2 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» даний орган забезпечує проведення бюджетної, фінансової, цінової, інвестиційної, у тому числі амортизаційної, податкової, структурно-галузевої політики; політики у сферах праці та зайнятості населення, соціального захисту, охорони здоров'я, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; розроблення і виконання загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, культурного розвитку, охорони довкілля, а також розроблення, затвердження і виконання інших державних цільових програм [1].

Відповідно до ст. 49 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», постійно діючим органом Кабінету Міністрів України є Секретаріат Кабінету Міністрів України. Секретаріат Кабінету Міністрів України здійснює організаційне, експертно-аналітичне, правове, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Кабінету Міністрів України.

Кабінет Міністрів України здійснює виконавчу владу безпосередньо та через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві державні адміністрації, спрямовує і координує роботу цих органів.

Найбільшу кількість суб'єктів правового регулювання рослинного світу становлять центральні органи виконавчої влади. Так, до таких суб'єктів, на нашу думку, слід віднести Міністерство екології та природних ресурсів України, Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України, Державне агентство екологічних інвестицій України, Державну екологічну інспекцію України.

Ключовим суб'єктом правового регулювання сфери рослинного світу є **Міністерство екології та природних ресурсів України** – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Міністерство екології та природних ресурсів України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні і забезпеченні реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної та в межах своєї компетенції біологічної, генетичної і радіаційної безпеки, поводження з відходами, у тому числі радіоактивними, пестицидами й агрохімікатами, ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, радіаційного захисту, раціонального використання, відтворення й охорони природних ресурсів (надр, поверхневих та підземних вод, внутрішніх морських вод і територіального моря, атмосферного повітря, лісів, тваринного (в тому числі водних живих ресурсів, мисливських та немисливських видів тварин) і рослинного світу і природних ресурсів територіаль-

них вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України, відтворення та охорони земель, збереження, відтворення й невиснажливого використання біо- та ландшафтного різноманіття, формування, збереження й використання екологічної мережі, організації, охорони та використання природно-заповідного фонду, збереження озонового шару, регулювання негативного антропогенного впливу на зміну клімату та адаптації до його змін і виконання в межах компетенції вимог Рамкової конвенції ООН про зміну клімату [2] та Кіотського протоколу [3] до неї, розвитку водного господарства й меліорації земель, геологічного вивчення та раціонального використання надр, а також у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання, відтворення та охорону природних ресурсів.

Основними завданнями Міністерства екології та природних ресурсів України є:

1) формування державної політики у сферах охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки, здійснення охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, збереження, відтворення і невиснажливого використання біо- та ландшафтного різноманіття, формування, збереження і використання екологічної мережі, регулювання питань поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами), небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами, дотримання вимог біологічної і генетичної безпеки щодо біологічних об'єктів природного середовища під час створення, дослідження та практичного використання генетично модифікованих організмів (ГМО) у відкритій системі, здійснення державного геологічного контролю;

2) реалізація державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної та в межах своєї компетенції біологічної і генетичної безпеки, поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами), небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами, раціонального використання, відтворення й охорони природних ресурсів, відтворення та охорони земель, збереження, відтворення і невиснажливого використання біо- та ландшафтного різноманіття, формування, збереження та використання екологічної мережі, організації, охорони та використання природно-заповідного фонду, охорони атмосферного повітря, збереження озонового шару, регулювання негативного антропогенного впливу на зміну клімату та адаптації до його змін і виконання в межах компетенції вимог Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу до неї та реалізація в межах компетенції державної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Відповідно до покладених завдань, Міністерство у сфері раціонального використання, відтворення й охорони об'єктів рослинного світу, біорізноманіття, формування, збереження та використання екологічної мережі виконує наступні функції:

а) забезпечує нормативно-правове регулювання з таких питань: щодо охорони, використання та відтворення рослинного світу; ведення державного кадастру рослинного світу; ведення обліку рослин; затвердження переліків дикорослих видів рослин, поширення і чисельність яких підлягають регулюванню; ввезення в Україну і вивезення за її межі об'єктів рослинного світу, крім ГМО; загального використання і відтворення природних рослинних ресурсів; установа нормативів спеціального використання природних рослинних ресурсів, погодження та затвердження розрахункових лісосік; збирання технічної, лікарської, пряно-ароматичної, харчової сировини з дикорослих рослин; визначення природних рослинних угруповань, які підлягають занесенню до Зеленої книги, затвердження переліків рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні й заносяться до Зеленої книги України; ведення Червоної та Зеленої книг України; щодо створення, поповнення, зберігання, використання, відчуження та державного обліку зоологічних і ботанічних колекцій, торгівлі ними, а також ввезення в Україну, пересилання та вивезення за її межі; затвердження переліків видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України, видів тварин, рослин та грибів, що включені з Червоної книги України; обліку рідкісних і таких, що перебувають

під загрозою зникнення, видів рослинного світу, занесених до Червоної книги України; видачі дозволів на добування (збирання) видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, форм клопотання та бланків дозволів на таке добування; щодо охорони, використання і відтворення рослин та грибів, занесених до переліків, які не занесені до Червоної книги України, але мають особливу наукову та іншу цінність; щодо видачі дозволів та сертифікатів на ввезення в Україну та вивезення за її межі зразків видів дикої фауни і флори, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення;

б) встановлює та погоджує згідно із законодавством ліміти та квоти на спеціальне використання ресурсів об'єктів рослинного світу;

в) видає, анулює, здійснює переоформлення та видачу дублікатів документів дозвільного характеру на транскордонне переміщення об'єктів рослинного і тваринного світу відповідно до вимог Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення; на спеціальне використання видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України, природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України;

г) затверджує розрахункові лісосіки заготівлі деревини у порядку рубок головного користування, погоджує матеріали лісовпорядкування;

д) веде державний кадастр рослинного світу;

е) веде Червону та Зелену книги України;

ж) здійснює управління формуванням, збереженням і використанням національної екологічної мережі.

Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України, входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики в галузі ветеринарної медицини, безпечності харчових продуктів, сферах карантину та захисту рослин, охорони прав на сорти рослин, державного нагляду (контролю) за племінною справою у тваринництві.

Відповідно до Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України [4] виконує більше ста двадцяти завдань, однак, якщо проаналізувати їх зміст, то повноваження цієї служби в галузі рослинного світу пропонуємо поділити на такі групи:

1. *Контрольно-наглядові* (наприклад, здійснює державний фітосанітарний контроль та нагляд; розробляє порядок проведення огляду, обстеження, аналізу, інспектування та здійснення контролю за знезараженням об'єктів регулювання; проводить огляд, обстеження, аналіз та інспектування рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання щодо дотримання фітосанітарних заходів).

2. *Дозвільні* (наприклад, видає карантинні дозволи, фітосанітарні сертифікати, фітосанітарні сертифікати на реекспорт та карантинні сертифікати на рослини, продукти рослинного походження та інші об'єкти регулювання).

3. *Уповноважуючі* (наприклад, розробляє та вносить пропозиції щодо формування державної політики у сферах карантину та захисту рослин, охорони прав на сорти рослин; уповноважує фітосанітарні лабораторії на проведення аналізів відповідно до закону).

4. *Науково-дослідні* (наприклад, проводить науково-дослідні роботи у сфері карантину та захисту рослин; організовує впровадження у практику захисту рослин досягнень науки, техніки та екологічно безпечних для людини й довкілля методів і заходів щодо захисту рослин; проводить державну науково-технічну експертизу сортів рослин як об'єктів інтелектуальної власності).

5. *Консультативні* (наприклад, проводить навчання і надає консультативні послуги з карантину та захисту рослин).

6. *Інформаційні* (наприклад, поширює серед осіб інформацію у сфері карантину та захисту рослин; надає повідомлення заінтересованим партнерам про фітосанітарні заборони чи обмеження).

7. *Деліктні* (наприклад, складає протоколи та розглядає справи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом).

Державне агентство екологічних інвестицій України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів України. Воно входить до системи органів виконавчої влади і в межах компетенції забезпечує реалізацію державної політики у сфері регулювання негативного антропогенного впливу на зміну клімату та адаптації до його змін і виконання вимог Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату та Кіотського протоколу до неї.

Наступним центральним органом виконавчої влади, який здійснює публічне адміністрування в галузі рослинного світу, є *Державна екологічна інспекція України*, яка входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для забезпечення реалізації державної політики зі здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення й охорони природних ресурсів.

Висновки. Таким чином, узагальнюючи вищевикладене, можемо сказати, що до суб'єктів правового регулювання рослинного світу України належать Верховна Рада України, Президент України, центральні органи виконавчої влади, місцеві органи публічного адміністрування.

Список використаних джерел:

1. Про Кабінет Міністрів України : Закону України від 7 жовтня 2010 № 2591-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 9. – Ст. 58.
2. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату : Конвенція ООН від 9 травня 1992 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату : Конвенція ООН від 11 грудня 1997 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України : затверджене Указом Президента України від 13 квітня 2011 року № 464/2011 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

РУСАКОВА І. Г.,
головний спеціаліст
(Вища рада юстиції),
здобувач
(Міжрегіональна академія
управління персоналом)

УДК 342.9

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВИЩОЇ РАДИ ЮСТИЦІЇ

Стаття присвячена дослідженню деяких проблем адміністративно-правового статусу Вищої ради юстиції на основі наукових досліджень провідних вчених-юристів та сучасної юридичної практики.

Ключові слова: Вища рада юстиції, адміністративно-правовий статус, адміністративно-правове регулювання, предмет адміністративного права, адміністративні правовідносини.

